

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AŠO) XLVII (41)
Štev. (No.) 25

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
7. julija 1988

Dr. JULIJ SAVELLI

Povej mi, kaj bereš...

K NEDELJI NAŠEGA VERSKEGA TISKA

V vrvežu današnjih razburkanih časov se dnevni dogodki v svetu z bliskovito naglico širijo po vseh kontinentih. Sredstva javnega obveščanja (dnevni časopise, radio, TV, ilustrirane, največkrat le senzacijo išče revije itd.) vsiljivo tekmujejo med seboj, da bi obrnila nase našo pozornost. V hlastanju za novicami in senzacijami človeku poleg rednega dnevnega dela preostaja kaj malo ali nič časa, ki bi ga mogel posvetiti sebi, svoji izobrazbi, izgrajevanju samega sebe. Zato je dan, posvečen dobremu tisku, tisti, ki naj bi nas vsaj enkrat v letu resno opomnil, da se ob njem zamislimo in napravimo primerne sklepe.

Ned tehničnimi iznajdbami in kulturnimi pridobitvami novega veka je tisk tisti, ki ga povsod imenujejo na prvem mestu. Je sredstvo, ki ga človek uporablja, da z njim po mrtvi črki na trajen način posreduje ideje svojega duha. Prav zaradi te svoje lastnosti — trajnosti (napisano ostane!) — vrši tisk v nasprotju z drugimi javnimi občilji (radio, TV ali navadna govorjena beseda) v življenju posameznika in naroda odločilno vlogo. Ob njem se vzgajajo rodovi. Ob tiskani besedi smo v boju za obstoj izprijeli svojo narodno in kulturno individualnost, z njim izražamo svojo vero v bodočnost. Ta „utelešena človeška misel“ (Franc Vodnik), ki išče luč, neskončnost, zaklade kulture in svobodo, pa je človeku tudi vez s človekom, ker mu premaguje osamljenost, da se ob branju čuti ob prijatelju. Dviga mu duha, išče poti navzgor do virov resnice in lepote. Po tisku spoznavamo smisel življenja, ob njem se duhovno poglobljamo, duhovno rastemo in postajamo boljši. Ob taki vlogi v življenju posameznikov in narodov je tisku upravičeno priznanje.

O NAČRTU USTAVE

Načrt ustave za Republiko Slovenijo, kot so jo pripravili v Slovenskem pisateljskem društvu, je imenitno delo slovenske domače opozicije. Ne da bi se spuščali v podrobnosti, je v glavnem taka, da bi jo mogli sprejeti vsi dobromisleči Slovenci doma in v diaspori. Na političnem polju predvideva tiste bistvene svobode, katere je odvzela revolucija od leta 1941 naprej. Malo je šibka na gospodarskem polju, tam odločni premik proč od kolektivizma ni dosti jasen. Je pač očitno, da so jo izdelali sociologi ne pa ekonomisti, ki so že davno napravili križ nad kardeljčevščino.

Analiza te predložene ustave in primerjava z različnimi programi slovenskih strank v diaspori človeka navdaja z zadovoljstvom; podobnost načrtov je očitna. Po 40 in več letih tako teža političnega dela v demokratizacijo prehaja tja, kamor spada, to je v domovino.

Slovenska opozicija je v zadnjih petih letih doma oživila. Le malo je važnih, bolečih, konfrontacijskih tem, ki jih ne bi vrgla v javnost. Sedaj pa nezadržno prihaja moment, ko je treba besedno demokracijo spraviti v dejanja. Partija se močno trudi z neko novo obliko OF, SZDL je v rezervi. Ponovitev takega razvoja pomeni nedogledno padaljševanje agonije. V Moskvi so že ustanovili novo stranko, opozicijsko demokratsko unijo. Na Poljskem Solidarnost samo čaka pravega momenta. Vrsta je na Sloveniji: za neodvisno demokratsko pot brez partije in brez njenih kamuflaž se približuje edinstvena in mogoče zadnja prilika.

dr. Peter Urbanc

na stopnja in moč velesile. Iz tega pa nujno izvirajoča skrb za dober tisk.

Naš čas ni naklonjen duhovnim vrednotam. Vse, kar človeka plemeniti, je potisnjeno v stran ali zanemarjeno. Porabniška miselnost, ki se je povsod razbohotila, le redko daje priložnosti za bogatitev notranjosti in mnogim je uživanje najvišji smoter in cilj življenja. S tem pa človeštvu preti nevarnost vedno večjega duhovnega obubožanja, ker skoro ne loči več kiča od umetnosti; zabave, uživanje in igre mu pomenijo vse več kakor kultura.

Branje je vedno redkejši pojav, zlasti med mladino. Kjer pa ga še srečujemo, se dostikrat omejuje na „zanimivejša“ malovredne revije, medtem ko dobra in lepa knjiga le redko najde bralca. Le to, kar je „moderno“, sodobno, to je zanimivo, vse drugo je zastarelo.

Mnoge od branja odvrta pretirano ali preveč enostransko poudarjanje športa, druge preveliko zanimanje za razna praktična, zlasti tehnična področja — kar sicer ni slabo, a utegne postati, če je enostransko in podira v človeku ravnotežje, ki ga človek potrebuje za svoj skladni razvoj kot telesno-duhovno bitje. Človeku je namreč poleg vsega „sodobnega“ potrebno tudi oblikovanje značaja, izborazba duha, srčna omika in iskanje globljega smisla življenja. Prav tu pa je dobra tiskana beseda ena od učinkovitih opor, ob kateri se lahko duhovno poglobljamo, rastemo in postajamo boljši.

Po teh mislih o pomenu dobre tiskane besede še nekoliko o verskem tisku, katerega nedelja je pred nami.

Pred leti smo to nedeljo obhajali pod geslom: Naš tisk - božji dar. Besede, ki nas najprej opominjo, naj ne pozabimo vrednosti in pomena tiska, ker je božji dar, a nas prav zato tudi svarijo pred njega zanemarjanjem, ker bi s tem malomarno odklanjali božjo roko, ki nam po tisku, sadu človeškega umskega dela, ponuja v dar pomembno sredstvo za hojo po pravi poti do ciljev časne in večne sreče.

Potrebo skrbi za verski tisk nam naroča koncilski odlok, ki pravi: „Da se bodo bralci navzeli res krščanskega duha, je treba ustanovljati in vzdrževati resnično katoliški tisk in ga širiti. Izdaja naj se z namenom oblikovati, utrjevati in širi-

riti javno mnenje, ki bo v skladu z naravnim pravom ter s katoliškim naukom in načeli...“ Z omenjeno pomembno splošno nalogo vrši verski tisk svojo prvenstveno nalogo pri vsakem bralcu posebej, ko ga usmerja, uči, oblikuje, vodi in utrjuje. To je veliki apostolat verskega tiska v vedno težji tekmi s tiskom, ki zasleduje druge cilje.

Tri velike dolžnosti: ustanavljanje, vzdrževanje in širjenje katoliškega tiska nalaga koncil vsem. Posebej pa se obrača še na laike, naj po tisku pričajo za Kristusa in s svojim življenjem in znanjem Cerkvi pomagajo pri pastoralnem delu. Dušnim pastirjem naroča, naj vernike opozarjajo na dolžnost branja in širjenja katoliškega tiska, da bodo po njem ocenjevali vse dogodke okrog sebe ne le z naravnega, ampak tudi z nadnaravnega vidika ter se usposabljali ločiti zrno od plev, dobro od zla. Dandanes je za to dostikrat potrebna resnična volja, poglobitev, čas in razpoloženje, a uspeh se bogato poplaja in človek, ki zna to doseči, je notranje miren in srečen.

V nedeljo slovenskega verskega tiska bomo obnovili svoj sklep, ki smo ga naredili na zadnjem katoliškem shodu. Ne samo brali in s tem bogatili sebe, ampak tudi podpirali in širili bomo ta tisk ter s tem posredno vršili dolžnost apostolata. To smo dolžni kot katoličani, a tudi kot Slovenci, ko nam je, daleč od domovine, v materinščini tiskana beseda dvakraten dar, ki ga ne smemo nehvaležno odklanjati ali zanemarjati.

Nikdar pa ne bo premalo poudarjena in ponavljana prošnja našim mladim družinam, naj v nove družinske kroge vključijo tudi ljubezen do slovenske tiskane besede. S tem jo bodo pomagali ohranjati in vzdrževati. V skupnem sodelovanju vseh pisateljev, naročnikov, bralcev in podpirateljev bo zanimanje in ljubezen do tiska rodila sadove, katerih bomo deležni vsi.

Kakor velja naš pogovor, da po družbi, s katero se družijo, spoznaš človeka, velja v prenesenem smislu tudi za tisk. Povej mi, kaj bereš in povedal ti bom, kdo si.

Ljubimo in podpirajmo torej naš slovenski tisk. Kdor podpira, soustvarja. Z našim dobrim tiskom stopajmo v življenje za setev naše prihodnosti in bogato žetev naše posamične in skupne sreče!

Združeno proti vojski

V Sloveniji je skoraj obsedno stanje. Ljudje se se ob aretacijah Janše, Borštnerja in Tasiću zgrozili, še bolj pa so zgroženi v teh dneh, ko poslušajo in prebirajo izjave policijskega ministra Ertla in vojaškega tožilca Maziča. Pretresen si nad dejstvom, da slovenske politične institucije operirajo z izjavami, v katerih so sama načelna zavzemanja, ki so pa ob teh konkretnih primerih (omenjanje vojaškega udara, aretacije) razumljena le kot kapitulacija pred vojaško pošastjo.

Med ljudmi so komunisti začeli zgubljati še tisto nekaj zaupanja, ki so si ga spretno pridobili v zadnjih letih. Medtem pa je vojska postala najbolj osovražen element.

Gre seveda za pretresljivo situacijo. Poznavalci pravijo, da pri Janši, Borštnerju in Tasiću gre za tekste, v katerih se omenjajo vojaške operacije v Sloveniji. Pretresljivost je seveda v tem, da so ti trije zaprti, medtem ko bi jih morali častiti, ker so delali za slovensko stvar s tem, da so hoteli opozoriti slovensko jav-

nost pred katastrofo, ki ji grozi.

Vojska je z aretacijami ter s popolnim ignoriranjem civilizacijskih pravnih norm res zastrašila napredno slovensko javnost, vendar se je le-ta začela učinkovito in hitro samoorganizirati, odnos do vojske pa se zakoreninila v sovraštvo. Pa ne le do vojske. Tudi tokrat se je izkazalo, da so institucije, ki bi morale reagirati in delovati (politične organizacije, Rdeči križ), popolnoma odpovedale in da je zato samoorganiziranje napredne javnosti nujno.

Prišlo je tudi do jasnega razcepa znotraj komunistične partije. Mladi komunisti so množično izrazili svoje napredne poglede in so jasno deklarirali nezaupanje v komunistično partijo, katere člani so in so zato ustanovili neke vrste frakcijo z nazivom „Komunisti za demokracijo.“ Jasno so povedali, da je partija že dolgo razcepljena na dogmatsko in na liberalno strujo in ta razcep sedaj javno razglašajo in ga imajo za popolnoma normalno stvar.

V Sloveniji vre

JANŠA — TASIĆ — BORŠTNER

VOJSKA MOLČI

Še vedno se ne ve točno, zakaj je vsa trojica bila zaprta. Sicer je splošno mnenje — in po naše resnično —, da je vojska porabila trenutek in skušala kaznovati nekaj oporečnikov, ki so najbolj vrtali v njene ne preveč čiste delovanje, ali pa celo, da je hotela inscenirati proces, da zagrozi Slovincem, naj bodo mirni, če ne...

Vojska še vedno ni dala nobenega jasnega sporočila. Uradno pravi, da so zaprti zaradi „izdaje vojaške tajnosti“. Baje je zastavnik Borštner iz Škofje Loke izdal neki tajni vojaški dokument Janši in Tasiću, vendar je vojaško sodišče zaslišalo vrsto sodelavcev Mladine, Tribune, Katedre, Radia Študent itd. Jože Smole je izjavil v intervjuju New York Timesu, da dokument vsebuje „lokacijo vojaških enot v primeru tuje napada.“ Kako je to izvedel, ko pa pravijo, da oni ne vedo nič? Mladina trdi, da so te dokumente podtaknili.

Sploh je zanimivo, da slovensko partijsko vodstvo kakor tudi predsedstvo republike javno trdita, da o stvari nista nič vedeli in da več ne vesta kakor javnost. Seveda pri tem lahko mislimo — in slovenska javnost to tudi misli in celo napiše, da sta možni dve razlagi: da se slovensko vodstvo laže, kar je najbolj verjetno, ali pa da je vojska le orožje v rokah centralne in centralistične vlade in partije v Beogradu, ki tako dejansko postopa s Slovenijo, kot da bi bila okupirana dežela. Pri tem lahko vzporedimo dejstvo, da je bil Janša zaprt točno en dan po končani seji CK ZK Jugoslavije (ki so se je udeležili tudi slovenski predstavniki) in da se je ZKS potegnila v ozadje ter pravi, da je ves proces priprtja potekal po zakonu.

PROTESTI OBČANOV

Najvažnejše dejstvo v vretju družbe, ki se je pričelo po zaporu trojice, je ustanovitev Odbora za varstvo Janše, Tasića in Borštnerja, ki se je kmalu preimenoval v širši Odbor za varstvo človekovih pravic. Važno je, da je ta Odbor nastal izven običajnih okvirov političnega udejstvovanja in je dejansko danes ena redkih sil, ki ni pod kontrolo partije, vsaj direktno ne. Vanj je vstopilo že nad 300 organizacij in nad 25.000 posameznih oseb: npr. vsi časopisi in revije, škofijska komisija za pravičnost in mir predsedstvo SZDL, Cirilsko društvo slovenskih bogoslovcev, univerza, Društvo arhitektov, Narodna galerija, delavci železarne Jesenice, instituta Josipa Štefana, Planinsko društvo, Cankarjeva založba, itd.

Ta odbor redno pošilja sporočila javnosti, kjer poroča o zadnjih do-

V Sloveniji se tako v začetku junija 1988 dogajajo prelomni procesi. Na eni strani smo pričeli odkritemu nastopu represije, na drugi pa spontanemu množičnemu samoorganiziranju proti tej represivni politiki. Močno upajmo, da se jugoslovanski stalinizem ne bo še bolj razplamtel. V primeru vsesplošne represije nam ostanejo le še prošnje k Bogu.

V. Slemensky

P. S.

Vojska namerava s 1. januarjem 1989 ukiniti Ljubljansko armadno območje ter ga priključiti zagrebškemu. Kaj bo v tem primeru s slovensko teritorialno obrambo in njenim poveljevalnim jezikom, ki je sedaj slovenski?

Vojska je v Sloveniji popisala tudi vse orožne liste. Komentar menda ni potreben!

V. Slemensky

godkih v zvezi z afero ter o načrtovanih in izvedenih protestih.

Naj navedemo še nekaj o teh: Godtovo je bila največja manifestacija 21. junija na Trgu osvoboditve pred ljubljansko univerzo. Udeležilo se je več kot 30.000 ljudi. Kulturno-politični potek je vseboval govore predsednika Socialistične mladine Slovenije Anderliča in drugih, ki so pozivali oblast, naj zagotovi „pravno varnost pred samovoljo oblasti, policije in vojske“. Vrsta literatov kot Zajc, Jančar, Šeligo je brala svoja dela. Če je prišel kak odstavek, ki se je morda nanašal na podobne razmere, podobne današnjim, je ljudstvo ploskalo. Nastopili so še Slovenski in Ribniški oktet, pa Pankrti; vrstile so se pesmi: Zdravljica, Naprej zastava Slave, itd.

Drugo: Društvo slovenskih pisateljev prireja vsak dan v svojih prostorih večer, posvečen zaprtim. Te so pripravili npr.: Nova revija; Rupil se je pogovarjal s Kmeclom, Partličem in Kavčičem; Apih je vodil pogovor s starimi revolucionarji; Taufer pa z literati, katerih dela so bila cenzurirana; brali so svoja dela bivši zaporniki itd.

17. junija je bila zvečer v polni frančiškanski cerkvi „meditacija in molitve za notranjo moč zaprtih“, kar se je ponovilo še pozneje.

Vsa Slovenija je bila prepleljena s plakati: Janšo za predsednika! (socialistične mladine namreč!)

22. junija je imel v Cankarjevem domu koncert za priprte Simfonični orkester RTV Ljubljana z dirigentom Antonom Nanutom.

Revija Mladina izdaja poseben Bilten Odbora.

Radio Študent: Program za osvoboditev: vsak dan ob 14.05 najnovejše novice; ob 17 komentarji najostrejših peres, itd.

Informirane so bile mednarodne organizacije kot Amnesty International, Russelovo sodišče, razne organizacije za Helsinške sporazume.

NEKATERE IZJAVE

Kaj pravi vlada? Zvezna — nič. In vojska? Da je vse v redu, da ne more povedati nič, da se proces nadaljuje.

Predsedstvo CK ZKS „ne želi vplivati na potek postopka“, samo da je „vse zakonito“.

(Nad. na 3. str.)

ZADNJE NOVICE

Po zadnjih novicah mednarodnih tiskovnih agencij se je zadnjega junija vsa afera zaobrnila. Vojaški tožilec je objavil obtožnico, v kateri je govora o izdajanju vojaške tajnosti, povezano z objavljanim kritičnih poročil o vojski. A obtožil je poleg Janeza Janše, Davida Tasića in Ivana Borštnerja še Francija Zavrla, odgovornega urednika revije Mladine. Tako da so sedaj štirje pred vojaškim sodiščem. V sredo je Janez Janša pričel gladovno stavko z zahtevom, da ga izpustijo iz ječe, medtem ko je Franci Zavrl bil sprejet v psihiatrično kliniko dan zatem, ko ga je vojaški sodnik izpraševal.

Najbolj čudno pri vsej tej posplošitvi je to, da se je dan prej v sredo, 29. junija, Centralni komite jugoslovanske partije pobotal s slovensko partijo in soglasno odklonil obdolžitve, da se v Sloveniji odigrava protirevolucija.

Kaj se to pravi? Da je zmagala slovenska partija, a je v zameno morala žrtvovati štiri najostrejše kritike armade? Ali da je jugoslovanski CK potolažil ZKS z besedami, a za hrbotom udaril ljudstvo s palico?

In kako bodo reagirali Slovenci, ki so se dozdej jasno in javno postavili v bran osebnih pravic človeka?

Izjave slovenske Cerkve

NAŠA SKUPNA SKRB
IN NALOGA

Slovenska javnost je že več kot dva tedna vznemirjena zaradi aretacije Janeza Janše, Ivana Borštnerja in Davida Tasića. Te aretacije so se zgodile v ozračju različnih napetosti, nerazumevanj in neupravičenih napadov dela jugoslovanske javnosti na dogajanja, ki potekajo v Sloveniji v duhu prizadevanj za demokracijo, spoštovanje človekovih pravic ter svobodčin.

Nujno potrebno je celovito osvetliti in pojasniti vse, kar se je dogajalo. Zahteve po civilnem branilcu in po sodnem postopku pred civilnim sodiščem so s stališča sodobnih pogledov na jamstvo človekovih pravic in svobodčin prav tako utemeljene. Če nekateri zagotavljajo, da je bilo to, kar se je zgodilo, popolnoma v skladu z našo zakonodajo, se postavlja vprašanje, kakšna je potem ta zakonodaja. Podpirati moramo vse, ki se ob teh aretacijah zavedajo, kaj vse je s tem dejansko postavljeno pod vprašaj. Podpirati moramo tiste, ki si prizadevajo, da bi bili aretirani deležni vseh pravic, ki jih obtožencem zagotavlja pravo, usklajeno z našim civilizacijskim čutom in zavzetostjo za spoštovanje vsakega človeka in njegovih pravic. Od našega političnega vodstva imamo pravico pričakovati, da bo ukrenilo vse, kar je možno in potrebno, da pride do celovite osvetlitve teh dogajanj ter pravno in moralno zadovoljive rešitve sodnega postopka in da se podobne stvari ne bodo več ponavljale. Sredstva družbenega obveščanja pa naj nas celovito in izčrpno obveščajo. Samo tako bo mogoče vzpostaviti medsebojno zaupanje v družbi, ki je v vedno večji krizi. Prav tako je nujno potrebno varovati se vseh nepremišljenih dejanj, ki bi lahko bila pretežna za nove represije ali pa bi kakor koli otežila pot k sporazumevanju in pravičnim humanim in pravno neoporečnim postopkom.

Dogodki, ki jih doživljamo zadnje čase, lahko usodno vplivajo na našo prihodnost. Zato zaslužijo vso našo zavzetost. V tej pa ima za nas tudi molitev pomembno mesto. Iz vere, molitve za božjo pomoč in poštenega ter iskrenega prizadevanja in sodelovanja vseh črpamo močno upanje tudi v sedanjih trenutkih.

Alojzij Šuštar nadškof
Družina, Ljubljana, št. 25; 19. jun.

PODPORA UPRAVIČENIM ZAHTEVAM

Objavljamo večji del intervjuja, ki ga je ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar dal za Radio Student; objavljen je bil 10. junija ob 17. uri.

Radio STUDENT (Tomaž Grden): Gospod nadškof, komisija Pravičnost in mir v okviru škofovske konference je 2. junija dala izjavo za javnost, v kateri protestira ob zaprtju Janeza Janše. Medtem sta se zgodili še dve novi aretaciji in bi vas ob tem prosil za vaše osebno mnenje in tudi vaše mnenje kot metropolit slovenske katoliške Cerkve.

NADSKOF: Najprej bi izjavil svojo popolno solidarnost z izjavo naše komisije Pravičnost in mir, ker sem prepričan, da izraža mnenje vseh poštenih Slovencev, ki se zavzemajo za svobodo, za enakopravnost in za uveljavljanje človekovih pravic. Prav tako podpiram izjavo, ki jo je dala druga naša komisija slovenske škofovske konference, pravna komisija, ki tudi opozarja na nekatere vidike. Sam čutim veliko zaskrbljenost ob takim dogajanju, in posebno mi je skoraj nerazumljivo, da imamo kot informacije samo formalno zagotavljanje, da je vse zakonito, vsebinsko pa ne zvemo skoraj nič, kaj in kako je, in to vzbuja pri ljudeh zares zaskrbljenost in se sprašujejo, kako je mogoče, v takem mirnem času, ko ni vojni čas, doživljati take stvari.

STUDENT: Verjetno vam je znano delovanje odbora za človekove pravice. Kaj menite o tem odboru?

NADSKOF: Mišlim, da je vsako prizadevanje za človekove pravice treba podpirati, ker se končno vsi zavzemamo za to, da bi se človeko-

ve pravice tudi pri nas čimbolj uveljavile.

STUDENT: V sedanjem času dobiva celotna zadeva tudi mednarodne razsežnosti. Ali mislite, da bo uradna katoliška Cerkev reagirala na te mednarodne odmeve s kakšno izjavo?

NADSKOF: Če razumete kot uradno katoliško Cerkev vrhovno vodstvo Cerkve, Rim, Vatikan, potem ni pričakovati, da bi na to reagiral. Če so skupine katoličanov ali posamezne katoliške organizacije v svetu, ki bodo zvedele o teh stvareh, je zelo možno, da bodo izrazile svojo solidarnost, ker sem tudi sam slišal, da stvar mednarodno močno odmeva in želel bi, da bi pri tem ne nastajale nove težave, ampak da bi se stvar res, tudi kar zadeva mednarodni ugled Jugoslavije in Slovenije, čimprej uredila.

STUDENT: Kaj menite o tej potezi vojaških oblasti, da kar cel teden ni spustila k zaprtim njihovim svojcem?

NADSKOF: Nerazumljivo mi je. STUDENT: Se pravi, ste verjetno ogorčeni nad takim postopkom.

NADSKOF: Gotovo, ker ne vem, kakšni so razlogi za to. Če smo v mirnem času, ne v vojnem času, potem se mi zdi, da bi bilo res mogoče reševati vprašanje na drugačen način.

KOMISIJA PRAVIČNOST IN MIR

Komisija Pravičnost in mir pri Slovenski pokrajinski škofovski konferenci izraža svojo veliko zaskrbljenost nad zadnjimi dogodki v Sloveniji, ki predstavljajo nedvoumno grožnje svobodi in spoštovanju človekovih pravic. Aretacija Janeza Janša bo prav gotovo omajala prepričljivost izjav, da so bile govorice o načrtovanem vojaškem udaru v Sloveniji zlonamerna izmišljotina. Skupaj z mnogimi posamezniki in organizacijami Komisija zahteva, naj se J. Janša takoj izpusti iz pripora, morebitni sodni proces pa naj poteka ob polnem upoštevanju vseh obtožbenih pravic. Kar pa zadeva vse te govorice in dogodke v celoti, imajo vsi naši ljudje pravico do izčrpane in prepričljive osvetlitve in pojasnitve.

Za Komisijo Pravičnost in mir
prof. dr. Anton Stres
Izjavi se pridružujejo:

1. Medškofijski odbor za študente, zanj asistent dr. Janez Gril
2. Civilsko društvo slovenskih bogoslovcev, zanj predsednik Primož Bulc
3. Tretji dan, verski časopis študentov in izobražencev, zanj odgovorni predsednik dr. Janez Gril

Ljubljana, 3. 6. 1988

SVET ZA PRAVNA VPRAŠANJA

Svet za pravna vprašanja pri Slovenski pokrajinski škofovski konferenci iskreno pozdravlja plemenita prizadevanja za spoštovanje človekovega dostojanstva in nedotakljivosti njegove svobode, ki jo je pokazala slovenska javnost ob zaskrbljujočem postopku v primeru J. Janše, D. Tašića in I. Borštnerja.

Za uresničevanje svobodnega in celovitega razvoja človekove osebnosti se moramo nestransko prizadevati. Nenehno se moramo truditi za družbene pogoje, ki omogočajo uresničitev teh visokih idealov. Med pogoji, ki so v naši današnji družbi nujni, bi poudarili naslednje:

1. Pravna država, ki temelji na suverenosti naroda.
2. Legitimnost oblasti, ki sloni na svobodnih volitvah.
3. Delitev oblasti na zakonodajno, sodno in izvršno oblast.
4. Neodvisnost sodstva.
5. Legitimnost postopka.
6. Dosledno spoštovanje ustavnosti in zakonitosti.
7. Družbena kontrola oblasti in podrejenost armade legitimni oblasti. Posegi in postopki, ki niso v duhu demokratične samoupravne družbe, rušijo ugled notranji upravi in ljudski armadi in ustvarjajo psihozo izrednega stanja.

8. Ustava, zakoni in postopki morajo predvsem varovati človeka pred zlorabo oblasti in samovoljo, ki bi jo mogli izvajati državni organi. Omogočajo naj človeku gmotni, družbe-

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

Preteklo nedeljo, 3. julija, so imeli radikali notranje volitve. Neznanka ni bila, kdo bo zmagal, marveč, koliko članov se bo teh volitev udeležilo. Dejansko je komaj tretjina vpisanih izpolnila svojo dolžnost. To kaže po eni strani nezanimanje za notranji boj, ki je bil že tako odločen. Po drugi strani je v tem opaziti malodušje, ki vlada med radikali po teh letih (ne)vladanja in polomov. Angeloz je sedaj uradno potrjen predsedniški kandidat. A s tem se njegovo delo šele začne. In ne najmanjši napor bo moral vložiti v prepričevanje samih radikalov, da je zmaga še mogoča. Malodušje neke stranke je eden najbolj škodljivih činiteljev za vsakega kandidata. Zlasti še, če je v zdušje v nasprotnem taboru prav obratno. Peronisti so prepričani v svojo zmago, in to prepričanje sejejo širom države.

IN ČE PRIDE RAZKOL?

To soboto se bo odločila usoda med peronisti. Vsaka stran si že v naprej pripisuje zmago, a noben resnih opazovalcev si ne upa preveč trdno opovedovati izida. Mnogo činiteljev je, ki bodo morda celo v zadnjem trenutku nagnili tehtnico na eno ali na drugo stran.

Dejansko je v začetku tekme kazalo, da bo Cafiero lahko zmagal. Prvi alarm je pozvonil, ko si je izbral za podpredsedniškega tovariša kordobčana De la Sota namesto bivšega santafeškega guvernerja Verneti. S tem je odbil število umirjenih skupin starega peronizma.

Poznejše poostrenje ideoloških činiteljev, ko je Cafierova skupina strogo zavračala vsakršno „ortodokšno“ znamenje, in naglašala idejo „obnove“, je perinilo v naročje Menema ostale nezadovoljne, zlasti pa še celotno strukturo stare sindikalne garde. Ko pa je De la Sota še kaj ostro in nediplomatsko kritiziral kovinskega vodjo Lorenza Miguela, se je ločitev kristalizirala. Pridobivanje na času, ki ga je Menem spretno sukal, je dosegel, da je njegov propagandni sistem, precej v povojih v začetku boja, dorasel in dosegel domala vse kotičke države.

TO JE NEZNOSNO

Protislovja v radikalnem vladanju so bila mnogokrat na dnevnem redu. Tudi sedaj. To pot je usta odprl in nekaj resnic povedal minister za javna dela Rodolfo Terragno. Med drugim je izjavil, da je inflacija „neznosna“. In še, da kadar prebivalstvo dobi račun za elektriko, plin, telefon, itd., je kakor, da bi „dobil klofuto“.

Protislovje je v tem, da se minister zaveda žalostnega dejstva, a je sam zagnje čase nenehno pospeševal te neverjetne skoke tarif. Torej, je bil sam kriv nenehne klofuta prebivalcev. Res je, da država podjetja nosijo nenehno izgubo, in da jih minister skuša spraviti v red, ker jih država noče več finančno podpirati. A to potem izzvani kot prizor moža, ki sodržavljana nenehno klofuta, medtem pa se joče, kako težko mu je soliti te klofute.

Pa pustimo komedijo, kajti inflacijski skoki ne odmevajo le v tarifah, marveč so se zadnje čase spravili grobo na prehrano. Meso je poskočilo dejansko vsaj za polovico in za seboj potegnilo kokoši, da o jajcih sploh ne govorimo, saj pri njih beležimo 120% poskok. Draginja v prehrani je odmev podražitve argen-

tinskih žit in tudi mesa, vsled lepih zunanjih izgledov za prodajo. Suša, ki jo trpijo ZDA, je Argentini ponovno odprla na široko vrata zunanjega trga in obetajo se lepe devize. Treba je torej skrčiti domačo porabo, in nič lažjega kot z zvišanjem cen.

To je po eni strani pozitivno, kajti Argentina krvavo potrebuje deviz. A negativno je, po drugi strani, ker imajo te devize že končni cilj, ki je v bankah zunanjih upnikov. Mi jih ne bomo videli. Toda ta podražitev živil najtežje udarja prav najbolj revne sloje, ki so jim plače komaj zadostovale za prehrano. Sedaj pa še tega ne bo. Nižjim slojem se obeta huda zima in nič boljše pomlad. Na rešitev „od zgoraj“ ni upati, minimalna plača je določena na 850 avstralov (en dolar je že 11,5 avstralov) in pred septembrom ne bo spremenjena. O kaki koncertaciji cen in plač ni govori, saj je sam delavski minister Tonelli izrazil, da za tak korak sedaj „ni primeren trenutek“.

ZA ŽUPANA

Pred nekaj časa se je sprožila politična tekma na novi fronti. Gre namreč za županstvo prestolnice mesta Buenos Aires. Čeprav bi prestolnica po prvih vladnih računih dejansko morala že prijeti potovanje na jug, ugotovimo, da je na jugu zaenkrat še sama pampa, in se ni kam seliti. Medtem se je v glavnih radikalov, še v trenutkih pijanosti nad preteklimi zmagami, porodila ideja o spremembi statuta o določitvi župana glavnega mesta. Tega je doslej po zakonu imenoval lastnoročno predsednik države. Radikali pa so pogruntali, da bi pravzaprav bilo bolj pošteno, da ga občani sami volijo. Pozitiven korak. A zanj so se hitro navdušili tudi peronisti in ne na zadnjem mestu liberalci.

Radikali so prišli v zagato. Ker niso več popolnoma prepričani v zmago, je ideja nekoliko zaspala, toda opozicija jo nenehno budi. In tako že govori o kandidatih. Zanimivo je, da radikali organizirajo bolj samostojen nastop. Peronisti pa so še navezali stike z demokristjani in z intransigenti. Na drugi strani je med liberalci prevzela idejo znamenita Adelina de Viola, ki bo sigurno kandidatinja Alsogarayevih (Nad. na 4. str.)

Val protestov v Sloveniji

Inozemski časopisi, predvsem iz Srednje Evrope, veliko pišejo o zadnjih dogodkih v Sloveniji. Nemški časnikar, V. Meier, v zaskrbljenostjo sledi razmeram v Jugoslaviji in skoro vsak dan obvešča zapadno javnost o izrednem razburjenju Slovencev. „Le-ti so — tako piše — sicer znani po svoji umirjenosti, a izredna gonja zadnjih tednov pa jih je privedla do takšnega stanja, da se iz Ljubljane sliši, da je mera že polna.“ Celotna zadeva dobiva že mednarodno razsežnost, posebno še, ker vojaške oblasti ves teden niso pustile k zaprtim njihovim svojcem.

Ne samo izobraženci, temveč tudi široki krogi ljudstva smatrajo aretacije Janšeta, Tasića in Borštnerja kot poizkus jugoslovanske vojaškega sodstva za neko vrsto političnega ustrahovanja.

Slovensko politično vodstvo pomirjuje ogorčeno ljudstvo, a mu že ni preostajalo drugega, kakor da se je pridružilo skupnemu protestnemu gibanju. Politiki namreč domnevajo, da so napadi naperjeni tudi njim, in trdijo, da tak postopek vojaških oblasti ne odgovarja zahtevam demokratske družbe, kakršno si zamišljajo. Zato je politik Stanovnik o-

ni in duhovni napredek, naj bodo torej v slubi človeku, ne pa neki ideološko skonstruirani družbi ali razredu.

Zato podpiramo in se pridružujemo pobudam in izjavam družbenih organizacij, društev, združenj in posameznikov, ki si prizadevajo za demokratizacijo naše družbe in pravno varnost vsakega občana.

Prof. dr. Stanko Ojnik
predsednik
Ljubljana, 8. junija 1988

sežno obiskal jugoslovanskega državnega predsednika Dizdarevića in v imenu slovenskega političnega vodstva zahteval, da vojaška oblast pojasni slovenski javnosti o vzrokih omenjenih aretacij. Delegacija slovenskih parlamentarcev je imela v istem smislu razgovor z namestnikom obrambnega ministrstva, viceadmiralom Brovetom.

Skupina 22 slovenskih komunističnih intelektualcev, ki je na zadnjem zasedanju jugoslovanskih komunistov v Beogradu vložila protestno noto zaradi zadržanja jugoslovanske armade do Slovencev, je pred nekaj dnevi objavila, da ne priznava več avtoritete Zvezne partije, ker na svojo vlogo ni dobila zadovoljivega odgovora in ker v omenjeni zvezi prevladujejo „pretežno totalitarne sile“. Zato so se konstituirali kot neke vrste izvršni komitej „komunistov za demokratizacijo“.

Val ogorčenja je praktično zajel vse slovenske sloje in protestne note se vrstijo druga za drugo, med njimi tudi Zveze slovenskih juristov, ki dokazujejo, da posedovanje gotovih dokumentov še ni kaznivo dejanje ter da je v mirnem času vojaški sodni postopek proti civilni osebi pravno dvomljiv.

Časopis „Delo“ in več slovenskih vladnih osebnosti pa je izrazil svoje pomisleke o verodostojnosti omenjenih dokumentov in pa svoje začudenje, da so se imenovane aretacije izvršile prav v času, ko so odnošaji med Slovenci in centralno jugoslovansko vlado precej zaostreni.

Nadaljnji razvoj dogodkov zavisi predvsem od ugotovitve, če so bili pri Janši zaseženi dokumenti res vojaško važni. Kot že omenjeno, sedaj še ni znanega nič konkretno-

ga, najmanj pa dokazano, da so imenovani dokumenti resnično zapiski vojnega sveta z dne 25. marca. Beograjski časopisi — katere verjetno informirajo vojaki — poročajo, da vsebujejo imenovane listine poročilo o pripravljenosti jugoslovanske armade za primer gotovega napada.

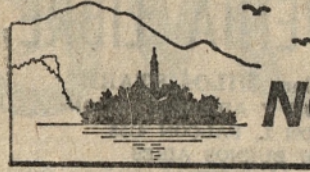
„Politika Ezipres“ piše, da je priprti Janša že pred leti kritiziral jugoslovansko vojsko ter zahteval, da posamezne republike organizirajo lastne vojaške enote, sestavljene iz domačih vojakov, ki naj služijo vojaški rok v lastni republiki.

Glavni urednik ljubljanske „Mladine“ še čudi, kako so se v rokah preiskovalcev delavnega prostora urednika Tasića naenkrat pojavili ti papirji in posebno — kako so oblasti sploh vedele, da se ti papirji nahajajo pri Tašiću?

Opozicijsko nastrojani Slovenci izobraženci na podlagi takšnih vprašanj že dvomijo o delu slovenske policije in s tem indirektno celotnega slovenskega vodstva, saj bi vojaška policija po vseh pravilih lahko sama izvršila aretacijo, ne pa da je prosila za pomoč slovensko civilno policijo, ki je aretirance šele za tem izročila vojaškemu sodišču. Opozorilni menijo, da obstajata samo dve možnosti: ali sta bili slovenska policija in slovensko vodstvo prepričani — ali pa sta obe že v naprej odobrili to dejanje! V Sloveniji so namreč še vedno funkcionarji, ki niso naklonjeni demokratizaciji sistema. Po mnenju politika Ribičiča je treba kontrolirati tudi gotove vojaške osebe, predvsem pa vojaško protišpijonsko službo KOS.

Slovenci trdijo, da povzročajo molčanje vojaških oblasti nezadovoljstvo in ogorčenje v republiki in mnogi se bojijo, da se vse to dogaja z namenom, da bodo centralne vojaške sile kasneje laže napadle Slovenijo.

D-ova.

NOVICE IZ SLOVENIJE

LJUBLJANA — Alkoholizem ima v Sloveniji približno 80 tisoč privrženec in od teh jih na leto pomrje okoli 1.200. Na njegov račun naj bi pa šlo okoli 10% zdravstvenega denarja. Upoštevajoč te podatke, je koordinacijski odbor proti alkoholizmu in arkomaniji pri RK SZDL predlagal nekatere predloge: žgane pijače naj bi dodatno obdavčili, brezalkoholne pijače pa oprostil davka; odpraviti alkoholne pijače iz družbene prehrane na delovnih mestih, pa dokončno doseči, da se v gostilnah ne toči alkohola pred osmo uro zjutraj.

GORNJA RADGONA — Sejem Inpak 180 je predstavil najodobnejšo opremo in embalažo. Sejem je še predvsem bil važen, ker je pokazal, da je že mnogo domačih proizvajalcev, ki konkurirajo tuji embalaži. In pa, da ni več izgovora za vračanje pošilk zaradi slabega zapakiranja.

HANOVER, ZRN — Iskra se je tudi letos predstavila na največjem svetovnem sejmu industrijske opreme. Pokazala je dosežke na področju oblikovanja izdelkov, pa tudi kot poslovni sistem. Sto milijonov dolarjev naj bi letos dosegli pri menjavi z ZNR.

LJUBLJANA — Strokevno srečanje jugoslovanskih in tujih ginekologov so pripravili kot praznovanje 80-letnice dveh pionirjev te stroke medicine: akad. prof. dr. Franceta Novaka in prof. dr. Vita Lavriča. Simpozij je posvetil precej časa obravnavi o raku na rodilih in perinatološkim temam.

LJUBLJANA — Tromostovje je spet prehodno. Po enomesečnem delu so konec aprila asfaltirali in betonirali na novo Prešernov trg, tromostovje in ulice, ki nanj pripeljejo.

LJUBLJANA — Za dobavo telefonskih central sta podpisala predpogođa slovenska pt (pošta, telefon, telegraf) in Iskra. Centrale naj bi bile modela 12-40, po licenci BTM francoske Alcatel, priključkov bi bilo 180 tisoč. Vred-

V SLOVENIJI VRE

(Nad s 1. str.)

Tomaz Ertl, sekretar za notranje zadeve: „Povezovanje priprtja z nekakšnim vojaškim udarom nima nobene podlage... ne moremo privoliti, da se pri povsem zakonitem postopku kriterij o pravilni ali nepravilni odločitvi oblikuje na način, kot se dela zdaj...“

Zveza socialistične mladine Slovenije: Janša ostaja med kandidati za predsednika.

Jože Smole: „Ne se pre nagliti... Prenagljene organizirane reakcije bi povzročile samo še večjo škodo... Delovati je treba tako, da ozračje ne bo preraslo v protiarmažno razpoloženje...“

Predsedstvo Socialistične republike Slovenije: „...ne more in tudi ne sme se neposredno vpletati v delo pristojnih pravosodnih in upravnih organov... Svet ni ugotovil nikakršnih nezakonitosti pri delu organov za notranje zadeve... naj se javnost seznanj z vsemi dejstvi v zvezi s postopkom...“

Stane Brovet, namestnik zveznega sekretarja za ljudsko obrambo, slovenskima poslancema v Beogradu: „...potekajo vsi postopki v skladu z veljavno zakonodajo... v Sloveniji se je dogodek po nepotrebnem spolitiziral... je treba spoštovati zakone...“

Zveza društev pravnih Slovenije: „Nikjer na svetu ne obstajajo takšni predpisi, kot pri nas... po katerih je v pristojnosti ene same institucije (tokrat vojaškega sodišča), da sama toži, sodi in določa, kaj je to vojaška skrivnost... Gola posest vojaške dokumentacije mi kaznivo dejanje...“

Zveza pisateljev Jugoslavije... se protestu Društva slovenskih pisateljev ni pridružilo.

Dr. Ljubo Bavcon, prof. pravne fakultete: „Uporabljati besedo 'nikoli' (Ertl je dejal, da organi za notranje zadeve nikoli niso spraševali politike, kako naj ravnajo; n. op.) pa je nemogoče, ker je jasno, da so bili organi za notranje zadeve... in

nost predpogođa se suče okoli 350 milijard din do leta 1992.

ZAGREB, Hrvaška — Na Ferialovi razstavi spominkov je Slovenija odnesla dve zlati medalji: eno je dobila Turistična zveza Slovenije kot organizator slovenskih spominkov, drugo pa gostilna Pečarič za steklenico metliške črnine z ročno izdelano nalepko.

KOPER — Koprška porodnišnica nima zadosti prostora, zato iščejo rešitve. Načrt ali zamisel za novo stavbo že imajo, vendar pa se jim zdi, da ne bo zadosti denarja. Zato nekateri predlagajo, naj bi se preselili v piransko bolnišnico, kjer bodo izselili dva oddelka. A zdravniki iz porodnišnice niso zadovoljni, ker bi tudi piranska stavba bila potrebna temeljitih popravil; predlagajo torej, naj bi se v Kopru le zidala nova stavba, vendar bolj enostavna, izvedljiva.

UMRLI SO OD 29. apr. do 6. maja 88:

LJUBLJANA — Tončka Karnejl roj. Kranjc; Stane Gabrijel; Zanka Klemenc roj. Bole, 89; Marija Husar; Angela Škrjanc; Jože Šubič; Franc Pešjak; Ana Košir (Smrajčeva mama), 75; Ljudmila Zupančič roj. Volk; Darinka Auiprih roj. Nipič; Marija Tomažič roj. Jaksetič; Marijan Kos; Lucija Žvagen; Anton Košak; Edo Šega st.

RAZNI KRAJI — dpl. iur. Zlata Jurinec roj. Pirkmajer, Maribor; Stanko Kokalj, 66, Domžale; Slavko Zaletel, Kamnik; Pavle Žavbi, Zg. Pirnice; Jakob Pristavec, Preserje pod Krimom; Julijana Urbas, Unec; Tončka Turk roj. Premrl, Izola; Pavla Koprivnik roj. Leskovec, Gor. Logatec; Marija Bengali roj. Penko, Zagorje; Antonija Vrhovec roj. Černe (Zanoškarjeva mama), 90, Dragomer; Danilo Gorinšek, 83, Maribor; Janko Kure, 102, Svibnik pri Črnomlju; dipl. inž. Drago Čeh, Celje; Ivana Felician, 86, Velenje; Janez Pezdich st., Radovljica; Anton Vodopivec, 80, Strazišče pri Kranju; Jože Pirman st., Loke; Anton Šporar, Slov. Konjice; Peter Vodenik st., 85, Litija; Matija Gruden, Vn. Gorice; Franc Šprajcar, Kranj; Vladimir Ukmar, Piran; Marija Gorišek roj. Vrhovec (Brezovška mama), Stična; Ana Turšič, Vrhnika; Ivan Petkovišek, Log pri Brezovici.

vse pravosodje v realističnem ali stalinističnem konceptu tretirani kot orodje, kot sredstvo... v redkih vendar znanih primerih, ko je šlo za politične obračune.“

SZDL je imenovala 23. junija Inicijativni odbor za ustanovitev sveta za vprašanja uresničevanja človekovih pravic in svoboščin (že iz dolžine naslova se vidi, da je to le zavlačenje). Vanj je bil določen tudi dr. Anton Stres.

Vekoslav Grmič je dejal, „da je treba ljudem predvsem povrniti zaupanje v naše institucije...“

General Jože Tominc: „...Predlagam, da predsedstvo (SZDL) ukrepa v smeri, ki bo onemogočila delovanje nosilcev teh laži in provokacij... vse več provokacij vojakov, anonimnih pisem... lahko pripeljejo do nepredvidljivih posledic... Ta (takoimenovani odbor za varstvo človekovih pravic) in vse tiste, ki provokativno razpihujejo to zadevo, moramo opozoriti na možne hude posledice te neverjetne provokativne akcije...“

Stane Dolanc, podpredsednik predsedstva Jugoslavije: „Borštner... je izdal vojaško skrivnost, zaradi tega je bil tudi aretiran... Janša in Tasič sta s tem primerom povežana... Mladina... ali ima res pravico provocirati vse nas... Slovenijo, slovenski CK in vso Jugoslavijo?“

Milan Kučan, šef slovenske partije, 27. junija: na seji CK ZKS je podal svoj govor, ki se je prej ilegalno širil po Sloveniji in ki ga je hotela ponatisniti Mladina (Noč dolgih nožev), pa so ji namignili, naj ga umakne. Glavne točke iz tega smo priobčili v prejšnji številki. Sedaj ga je Kučan objavil v občilih, a ne dobesedno, tako da skuša omiliti tiste hude stavke o „vojaški aktivnosti... aretacij... narodu na cestah itd.“... češ da je bilo to le nekako akademsko pgovarjanje o možnih ukrepih.

20. seja CK ZKS: „Represija naj bo omejena na skrajno sredstvo družbe za varstvo najpomembnejših družbenih vrednot, kadar so te dejansko ogrožene...“

SLOVENC V ARGENTINI

Osebne novice

BARILOCHE

OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA

18. junija smo opravili osmi občni zbor društva odkar posluje SPD kot pravna osebnost. (Od ustanovitve pa je poteklo 37 let.) Najprej je podal predsednik Dinko Bertonec poročilo upravnega odbora in navedel vse važnejše dogodke v društveni zgodovini preteklega leta. Ker smo o njih v „Svobodni Sloveniji“ redno poročali, tega ne bomo ponavljali. Po predsedniškem poročilu je blagajnik javil ugodno gospodarsko stanje društva, ki razpolaga z manjšo gotovino in se bo ta denar po zimski sezoni lahko primerno investiral. — Pri volitvah novih odbornikov so bili znova izvoljeni Dinko Bertonec, Jože Možina in Milena Razinger, na novo pa so vstopili v odbor Anton Bergant, Zalka Arnsšek in Andrej Duh.

Po daljši razpravi je bila odobrena nova članarina, ki znaša za rezidenčne člane 120 avstralov letno, za nerezidenčne pa 60 avstralov letno. Prav tako plačajo polovično članarino penzionisti. Upravni odbor je upravičen zvišati članarino po šestih mesecih v skladu z uradnim inflacijskim koeficientom.

V bodoči poslovni dobi bo vodil društvo sledeči upravni odbor: predsednik **Dinko Bertonec**, podpredsednik **Boris Kambič**, tajnica **Marija Reven**, namestnica **Milena Razinger**, blagajnik **Marjan Grohar**, namestnik blagajnika **Dani Pavšer**, odborniki: **Jože Možina**, **Ciril Markež**, **Anton Bergant** in **Zalka Arnsšek**; namestnik: **Andrej Duh**. V nadzornem odboru pa so: **Vojko Arko**, **Blaž Razinger** in **Ivan Arnsšek**.

MENDOZA

TELOVO

Praznik Telovega smo prav dostojno praznovali in počastili tudi pri nas v Mendozini. Praznično in slovesno so bile odbrane pesmi med slovesno sveto mašo za ljudsko petje, pa tudi zbor je tokrat bogato pomagal.

Po sv. maši se je po našem obsežnem dvorišču razvila obilna in častitljiva procesija z Najsvetejšim. Vse obrede je vodil naš dušni pastir g. **Jože Horn**. Vse štiri blagoslove smo opravili pri oltarjih, kakor so

jih pripravile posamezne krajevne skupine. Tudi otroškega cvetja ni manjkalo pred oltarji. Med procesijo so odmevale po dvorišču slovesne primerne pesmi in po povratku v kapelo je bila še zahvalna pesem z blagoslovom. Udeležba je bila lepa in močno doživljena. Vreme je bilo mrzlo, a ogrevala nas je pesem in molitev.

Bb.

SLOVENSKI DOM SAN MARTIN

ODPRTJE NOVE DVORANE

Ko je leta 1981 tajnik Doma Stane Zupančič predlagal odboru, naj bi pričeli z gradnjo novih učilnic, kuhinje, bara, lokala in dvorane, je bila večina članov mnenja, da ideja ni izvedljiva, ker pač Dom ni razpolagal s potrebnimi sredstvi in ker je bila inflacija vsak dan večja. Predlog je pa vseeno preučil in takoj podprl takratni predsednik Franc Fajfar, odbor pa nato sprejel izvedbo gradnje.

Že prve mesece 1982 so zapeli krampi in lopate s porušenjem stare stavbe in v nekaj mesecih je bil železobetonski gotov in zaidane prve etape po načrtih arhitekta Marjana Eileta in pod vodstvom vodje gradbenega odbora Franca Lobnika. V prvih dveh letih je bil v pritličju zgrajen nov bar, kuhinja, pisarna in lokal, v prvem nadstropju pa dve učilnici. Inflacija in gospodarska kriza nista prizanesli nobenemu, zato je bil odbor primoran začasno ustaviti gradnjo. Preteklega leta pa je odbor kljub vsemu s pomočjo širokogrudnih članov zbral toliko sredstev, da je uspel dokončati tudi novo moderno dvorano. Ta bo sedaj služila za domove kulturne in družabne prireditve ter za oddajanje v najem, da bo Dom z dobičkom najemnin kupil nekaj hektarjev zemlje, na kateri ima namen zgraditi športna igrišča in letovišče.

Za zaključek gradnje novega Doma je odbor v soboto, 18. junija priredil slovesno odprtje nove dvorane. Slavja se je udeležilo lepo število članov in prijateljev Doma. Predsednica Doma Marija Keržičeva je v lepem nagovoru toplo pozdravila vse navzoče, posebno pa še duhovnega vodja dr. J. Rodeta, predsednika Slovenskega narodnega odbora Rudolfa Smersuja in predsednika Zedinjene Slovenije Lojzeta Rezlja. Prisrčno se je nato zahvalila vsem tistim, ki so z delom, denarjem ali (Nadaljevanje na 4. str.)

Proslava šolskih otrok

na čast mladinskemu zavetniku sv. Alojziju in v spomin našim junakom je bila v nedeljo 26. junija v Slovenski hiši v Buenos Airesu. Na sporedu je bila sv. maša za žive in mrtve katehete, učitelje in učence, ki jo je daroval dr. Alojzij Stare. V pridigi je razložil pomen mladinskega zavetnika sv. Alojzija kot vzornika in priprošnjika, čigar ljubezen in zaupanje v Marijo je mladini prelep zglede posebno v Marijinem letu. Cerkevne obrede je vodila Alenka Godec, berilo sta brala Snežna Klemenčič in Janez Mežnar, petje je spremljala Anka Gaser.

S petjem domobranske himne pred spomenikom naših junakov se je pričel drugi del proslave. Dva učenca Baragove šole iz Slovenske vasi v narodnih nošah sta okrasila spomenik z rožami in svečami. Marjetka Mehle iz iste šole je lepo recitala pesem „Nazaj jih pa ni“. S petjem domobranske himne je bil ta del proslave končan.

Po pozdravu šolskega referenta Zedinjene Slovenije Franceta Vitriha je polno zasedena dvorana Slovenske hiše prisostvovala igri „Pekarna Mišmaš“ v izvedbi Slomškove šole iz Ramos Mejia. Vsebinska igre, ki jo je spisala Svetlana Makarovič, je naslednja:

Na koncu vasi Miševo stoji pekarna Mišmaš. Navsezgodaj diši po vasi po dobrem sveženem kruhu. Pek Mišmaš je nenavaden človek. Vsak mesec kupi tri majhne vreče moke. Nikomur ne gre v glavo, da more iz tako malo moke napeči toliko dobre-

ga kruha. Jedrti, skopi in opravljeni vaški mlinarici ne da miru to, da Mišmaš noče kupiti njene moke; po sedem vreč jo mora s črnim mačkom voziti v Kurjo vas. Kurji pek pa porabi veliko moke, a napeče malo in komaj užitnega kruha. Zato hočeta Jedert in kurji pek zadevo razjasniti. Jedrt se priplazi ponoči do Mišmašove pekarnice in zagleda skozi ključavnico v kleti mnogo moke in veliko mišk, ki delajo bel, koruzen, ječmenov in črni kruh. Jedrtin maček naj bi zato polovil vse miške in tako bi bil Mišmaš uničen. Ko pride črni maček opolnoči v pekarno, so miške že spremenjene v majhne ljudi, ki se veselijo z Mišmašem. Ta pove črnemu močku, da so ti možički starodavno zakleto ljudstvo. Sestradanemu in od Jedrti preziranemu mačku obljubi, da lahko pride vsak dan jest, če ne bo lovil miši. Maček to obljubi in še to, da tega Jedrti ne bo povedal. Naslednji dan pove Jedrt vaščanom, da je našla v Mišmaševem kruhu mišjo dlako. Pokličejo župana, da pekarno preiščejo, toda v pekarni je vse prazno, tiho in temno. Kaj se je zgodilo? Mišmaš je zaradi Jedrtine radovednosti in nevoščljivosti odšel iz vasi. Vaščani Miševa pa morajo zdaj kupovati trd in malo užiten kruh iz Kurje vasi. Samo črni muc ve, kam je Mišmaš odšel, toda tega nikomur ne pove. Veselo hodi po cesti in poje.

Nastopali so: Mišmaš — Tone Rode; Jedrt — Marjeta Javoršek; župan — Marjan Loboda ml.; kurji pek — Klavdij Selan; maček — Vero-

nika Vomberger; 6 črnih, 5 sivih, 5 rumenih, 8 belih mišk in več kot 20 vaščanov — večina sedanjih in nekaj bivših učencev Slomškove šole. Režirala je in vodila petje Klavdija Malovrh-Jakoš; sceno je pripravil Stane Snoj; šepetalka je bila Andreja Vomberger; za glasbeno spremljavo so poskrbeli Ciril Loboda, Boris Hribar in Ivan Vomberger; ples je pripravila Gabrijela Malovrh; pri oblekah je treba omeniti Majdo Kelc, Rezko Novak, Alenko Smole in Ireno Loboda, za luči sta poskrbela Bogdan Magister in Stefan Godec; pomagale pa so še mamice in učiteljice ter Frido Beznik. Glavni igralci: Tone Rode, Marjeta Javoršek, Veronika Vomberger, Klavdij Selan in Marjan Loboda ml. so odlično odigrali svojo vlogo. Vsa igra je bila neprekinjeno podajanje, tudi s petjem solistov in zbora, združeno s prijetno glasbeno spremljavo, lepimi plesi mišjih skupin in pestrim nastopom vaščanov. O uspehu živahno podane igre je pričalo navdušeno in dolgotrajno odobravanje vseh navzočih in izražalo vodstvu, igralcem, imenovanim in neimenovanim pomočnikom svoje veselje, hvaležnost in čestitke. To je še posebej priznal Franc Vitrih, ko je v zahvali in čestitkah posebej omenil voditeljico Slomškove šole Lenčo Malovrh, Klavdijo Malovrh-Jakoš za režijo igre in petje, Staneta Snoja za originalno scenarijo in pomoč, ki jo je nudil Frido Beznik. Za slovo in v opomin je zapelo nad 50 nastopajočih arijo črnega mačka: „Kajti tam, kjer ljudje so, drugi v miru ne puste, če tam nikdar ne doživijo, če tam take praviljice.“

I. V.

MALI OGLASI

SERVIS

Dolenc Lojze — popravila barvne TV, video-kaset, radio-snemalcev, kaset in avdio — Cerviño 3942, San Justo, T. E. 651-2176.

STANOVANJE

Iščem sestanovalko, starejšo gospo (svojo sobo). Barrio Núñez. T. E. 701-3999.

TURIZEM

Potovanja, skupinske ekskurzije, letalske in pomorske vožnje poskrbi po ugodni ceni Marjeta Šenk. T. E. 762-2840.

ARHITEKTI

Andrej Duh — izdelovanje načrtov, vodstvo in gradnje del v Bariločah in okolici; nepremičninski posli. P. Moreno 991, 5. nadstr. C — 8400 Bariloche.

ZDRAVNIKI

Bogomila Rebozov, psihologinja — tesnoba, nespečnost, potrtost, splošni življenjski in duševni problemi. — Moreno 458, I. 7, La Lucila, T. E. 799-8823 (po 19. uri).

ZA DOM

POHISTVO: za jedilnice, spalnice, dnevne sobe, moderno in angleški stil. Martin Kovarič — T. E. 765-1682.

REDECORA — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge — Bolívar 224, Ramos Mejía, T. E. 654-0352.

Garden Pools — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatično zalivanje — Andrej Marolt, Martínez de Hoz 211, San Miguel, T. E. 664-4374.

SANITARNE NAPRAVE

Jancič Feliks in sin — Inštalacije centralne kurjave in ohlajevanja - popravila — Lugones 2218 - 1430 Capital - T. E. 542-3519.

Sanitarne in plinske naprave — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov — Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel, T. E. 664-1656.

ADVOKATI

dr. Vital Asič — odvetnik - ponedeljek, sredo, petek od 17 do 19, Don Bosco 168 - San Isidro; T. E. 743-5985.

dr. Franc Knavs — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Peia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadstr. E - T. E. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadra severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle - vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

GOSPODARSTVO

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127.

Kreditna zadruga SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574/654-6438. Od ponedeljka do petka od 14. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od ponedeljka do petka od 14. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uraduje ob sredah od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA RAMOS MEJIA. V pritičju poslopja Sloge, Moreno 129. Od ponedeljka do petka od 16. do 19. ure. T. E. 658-6574 — 654-6438.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje ob četrkih od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 T. E. 651-1760. Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 (gdč. Julka Moder).

Cena največ štirih vrstic A 7.- za enkratno objavo, za ves mesec — 4 številke — A 22.-.

Delavska enotnost, 27. maja: „Kmetje in partija, to dvojje v zgodovini nikoli ni šlo prav skupaj... izboriti je treba odpravo zemljiškega maksimuma in vrnitev zemlje pod istimi pogoji, kot je bila kmetom odvzeta po vojni. Nekdo je v razpravi omenil, naj kmetom vrnejo zemljo, ki so jo od njega kupili. To ni res, ta zemlja kmetom nikoli ni bila plačana, kar vzeli so mu jo!“

OBVESTILA

PETEK, 8. julija:

Sestanek SKASA v obednici Slovenske hiše ob 20. Razgovor o liberalizmu.

SOBOTA, 9. julija:

Na Pristavi gostovanje carapachayskega odra: V Ljubljano je dajmo, ob 20.30.

V Slovenskem domu v San Martinu kolone ob 20. uri.

NEDELJA, 10. julija:

Nedelja verskega tiska s tombolo v Slovenski hiši.

Sestanek SLS za prijatelje in somišljenike v Hladnikovem domu v Lanusu po sv. maši. Za vse zaupnike SLS je prisotnost častna dolžnost.

Občni zbor Slovenskega doma Carapachay po sv. maši.

PETEK, 15. julija:

Seja medorganizacijskega sveta v prostorih Zedinjene Slovenije ob 20.

SOBOTA, 16. julija:

V Slomkovem domu ponovitev Gallusovega koncerta Marijinih pesmi ob 20. Slovenska kulturna akcija, 6. kulturni večer: dr. Marko Kremžar — razgovor ob „Stebrih vzajemnosti“; ob 20 v Slovenski hiši.

NEDELJA, 17. julija:

Redni občni zbor Mutual Sloga v Slovenski hiši ob 10. uri. Ob 9.30 sv. maša za pokojne člane Sloge v cerkvi Marije Pomagaj.

Na Pristavi v Castelarju kosilo s kolinami.

SOBOTA, 23. julija:

Redni pouk Slov. srednješolskega tečaja v Slovenski hiši ob 15. uri.

Tečaj za odrasle v Slovenski hiši ob 17.40.

ČETRTEK, 28. julija:

Seja izvršnega odbora Zedinjene Slovenije ob 20. uri.

Slovinci v Argentini

(Nad z 2. str.)

materialnimi sredstvi podprli in omogočili izvedbo zgraditve dvorane in sploh vseh prostorov novega Slovenskega doma v San Martinu. Po udarila je tudi, da ima največje zaslug za ureditve novega Doma Stane Zupančič.

Dušni pastir dr. J. Rode je nato blagoslovil dvorano; Franc Lobnik je navzočim razložil izvedbo gradbenih del, Stanko Oberžan je pa podal obračun o prejemkih in izdatkih. Dva zborčka naših najmlajših sta pod vodstvom Metke Praprotnik-Luna in ob spremljavi harmonike zapeli štiri prirske pesmice.

Za zaključek je predsednica povabila prisotne na zakusko pri pogrnjeni in res dobro obloženi mizi katero so pripravile poštvalne članice Doma. Gostje pa, ki še niso poznali novega Doma, so izrabili priložnost in si ogledali nove prostore tega tako pomembnega slovenskega središča v San Martinu, kateri naj bi bil vsem zavednim Slovincem res pravi „kotiček moje domovine“.

Teze za ustavo republike Slovenije

Gospodarske dobrine so lahko v zasebni, zadrugi, korporacijski, v državni ali drugi javni lasti. * * *

Zakon obravnava vse oblike lastnine enakopravno, tako glede davkov in družbenih prispevkov, kakor tudi glede preprečevanja gospodarske in ekološke škode, ki bi nastala drugim osebam oz. družbi.

Pri dobrinah v javni lasti zakon določa, da mora funkcije nosilca lastninske pravice prevzeti republika, občina ali druga teritorialna oziroma funkcionalna javnopravna skupnost. Zakon določa pooblastila, dolžnosti in odgovornosti organa, ki zastopa te javnopravne skupnosti.

Ekonomska razmerja

Javna in zasebna gospodarska pobuda sta svobodni. * * *

Zakon določa obveznosti, pogoje in omejitve državljanom, državnim organom ter javnim in zasebnim pravnim osebam pri ustanavljanju podjetij in pri njihovem upravljanju. * * *

Podjetniška pobuda se ne sme izvajati v nasprotju z družbeno in nacionalno koristjo ali tako, da bi škodila naravi, varnosti, svobodi ali človeškemu dostojanstvu. * * *

Državlani lahko ustanavljajo zadržane, korporacije ali druge oblike

To nedeljo - 10. julija - nasvidenje na TOMBOLI "DŽ" v Slovenski hiši

Slovenska kulturna akcija

6. kulturni večer

dr. Marko Kremžar

RAZGOVOR OB "STEBRIH VZAJEMNOSTI"

v soboto, 16. julija, ob 20. uri v Slovenski hiši.

Mogoče ne veste, da...

— da stanovanja raznih imenitnih revolucionarjev po Ljubljani krasijo dragocena likovna in etnografska dela, ki so jih dobili takoj po vojni in za katere so napisali verz, da jih prejema v začasno uporabo, a mnogih verzov ni več, niti v kopiji...

— da je danes na svetu okoli šesto visokošolskih zavodov, ki so nazorsko usmerjeni po katoliškem pogledu na svet...

— da ima slovenska Cerkev trenutno sedem stalnih diakonov, med katerimi je tudi bivši partijec...

— da je v rimski kongregaciji, ki jo vodi kardinal Ratzinger, v preiskavi okoli sto Marijinih prikazovanj na raznih koncih sveta...

— da po Zagrebu že nekaj mesecev krožijo govorce o samomorilski sekti „Črna vrtnica“, katere člani, črno oblečeni najstniki, naj bi bili častilci satana...

— da je bila na Veliki petek v Ljubljanski Unionski dvorani pre-

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

(Nad s 3. str.)

vrst za mestno županjo. Ima nastop; vsi ji priznavajo zmožnost, in še dejstvo, da je ženska in odločna, bi ji moglo pritegniti ogromno ženskih glasov in še kakega moškega. Ni trenutno večjega navdušenja za volitev župana kot med liberalci. Stvar se razvija po legalni poti in verjetno bo mesto na prihodnjih volitvah prvič samo izbiralo svojega vodjo.

Medtem pa druga ideja, ki se tiče ustavne reforme, beli glave vladnih mož. Saj ne najdejo ne poti, ne načina, kako bi to zadevo izvedli mirno, ne da bi bilo zamere ne škode njihovim volilnim upom. Končno izgleda, da bo enkrat do te spremembe moralo priti. A kdaj?

miera filma „Na sredi mojih dni“, s tematiko iz Medjugorja, da je v njem odlično odigrala svojo vlogo igralka Milena Zupančič, da je podjetje Vesna film ta film prodalo že v 36 držav in že pripravilo 70 kopij za predvajanje v Združenih državah...

— da so nekateri slovenski zdovski klubi v zahodni Evropi tako dobro organizirani, da vanje radi zahajajo tudi Srbi in da je zato v njih marsikdaj pogovorni jezik srbohrvaščina...

MLADIKA, Trst, 2/3 - 1988

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA

Teléfono: 6 9 - 9 5 0 3

Glavni urednik:
Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3324
Registro Nac. de la Propiedad Intellectual No. 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1988: Za Argentino A 150; pri pošiljanju po pošti A 180; Zdrž. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.
TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

Darujte v tiskovni sklad!

Turizem

Letalske in pomorske vožnje, ekskurzije, skupinska potovanja in vse informacije vam solidno in strokovno pripravi: CADAQUES Empresa de Viajes y Turismo - Florida 470 - 4. nadstr., pis. 411, Buenos Aires - Tel. 322-6648. Se priporoča: Zupan Jure, direktor

Justina Švigelj roj. Škraba

Zahvaljujemo se predvsem g. prelatu dr. Alojziju Starcu za obiske v njeni devet in pol letni bolezni, za sv. mašo in molitve ter spremstvo na njeni zadnji poti na pokopališče Villegas, g. Borštarnju za molitve in vsem kropilecem in spremljevalcem pri maši z aduščnicami in pogrebu, kakor tudi darovalcem vencev. Posebno se zahvaljujemo Zvezi slovenskih žena in mater, ki so jo ves čas njene bolezni obiskovale in ji sladile težke ure ter jo spremile do mesta, kjer njeno telo čaka vstajenja. Enaka zahvala gre družinam Martínez in Fernández.

Priporočamo jo v molitev.

France, mož;

Helena in Francka, hčerki z družinama;

Ivica por. Župec, sestra z možem Tonetom;

Zalka, Milena, Beti, Elizabeta, sestre v domovini; svakinji Marija Kržič in Francka Lenarčič z družinama ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Črna vas, Brest, Ljubljana.

Strokovnost in učinkovitost odločanja v delovni organizaciji se zagotovi s pravico veta strokovnih služb, če gre za domnevo o nestrokovni odločitvi. * * *

Zakonitost odločanja se zagotavlja s pravico veta ustreznih vodilnih oseb v primerih domnevne kršitve zakonskih določil. * * *

V delovnih organizacijah, ki niso regulirane s tržnimi mehanizmi, se zagotavlja učinkovita kontrola uporabnikov oziroma klientov.

IV. DRŽAVNA UREDITEV

Organizacija skupščine

Skupščino sestavljajo poslanci slovenskega naroda. Poslanci so predstavniki naroda, ne samo kake politične stranke, vezani so s svojo vestjo.

Poslanci se volijo po volilnih okrajih s splošnim, neposrednim in tajnim glasovanjem.

Listam, ki v enem volilnem okraju ne dobijo niti pet odstotkov glasov, se ne dodeli poslansko mesto.

Skupščina se voli za štiri leta. Trajanje mandata skupščine se lahko podaljša samo v primeru vojne in sicer z zakonom.

Nova skupščina mora biti izvoljena najkasneje v dveh mesecih po razpustu prejšnje. Prvo zasedanje mora biti najkasneje v 14. dneh po izvolitvi.

Skupščina se sestaja na redno zasedanje dvakrat na leto.

Skupščina je lahko sklicana na iz-

redno sejo na pobudo svojega predsednika, predsednika republike ali tretjine svojih članov.

Skupščina se lahko sama razpusti še pred iztekom svojega mandata. Skupščino lahko razpusti tudi predsednik republike v primerih, določenih z ustavo.

Skupščino je mogoče odpoklicati na podlagi splošnega referendum, posameznega poslanca pa na podlagi referendum, izvedenega v njegovem volilnem okraju.

Z zakonom se določijo primeri, ko nekdo ne more biti izvoljen za poslanca.

Skupščina sama presoja primere spornosti mandatov svojih članov.

Član skupščine ne more biti preganjan zaradi mnenj, ki jih je izrazil v skupščini ali zaradi glasovanja.

Član skupščine ne more biti podvržen kazenskemu postopku brez privolitve skupščine, niti mu ne sme biti odvzeta osebna svoboda, razen v primeru, da je zaloten pri kaznivem dejanju, za katero je obvezen pripor.

Zasedanja skupščine so javna.

Skupščina lahko na lastno pobudo ali na predlog vlade sklene, da so posamezne seje tudi tajne.

Skupščina lahko odloča, če je na seji najmanj polovica poslancev, in sicer z večino navzočih.

Skupščina sprejme za svoje delo in organizacijo poslovnik in sicer z absolutno večino svojih članov.

Skupščina ima predsednika. Člani skupščine dobivajo honorar, ki je določen z zakonom.